

Spis treści

Słowo wstępne	13
Wprowadzenie	17

CZĘŚĆ I

Podstawowe informacje o chorobach przewlekłych	23
---	-----------

Rozdział 1

Przewlekłe i postępujące choroby neurologiczne	24
Wstęp	24
Otępienia	25
Wstęp	25
Definicja	25
Objawy	27
Leczenie i zalecenia dla opiekunów	28
Udar mózgu	33
Wstęp	33
Definicja	33
Przyczyny	33
Objawy	34
Leczenie i zalecenia dla opiekunów	34
Choroba Parkinsona i inne zaburzenia ruchowe	36
Definicja	36
Objawy	36
Leczenie i zalecenia dla opiekunów	37
Stwardnienie rozsiane	39
Definicja	39
Objawy	39
Leczenie i zalecenia dla opiekunów	40

Rozdział 2

Choroba nowotworowa	42
Wstęp	42
Definicja	43
Powstawanie komórki nowotworowej	43
Formy terapii onkologicznej — informacje ogólne	47
Informacje szczegółowe dla pacjentów i opiekunów	50
Kliniczne okresy choroby nowotworowej	58
Dostępne formy opieki nad chorym w stanie terminalnym	59

Rozdział 3

Cukrzyca i jej odległe następstwa	66
Wstęp	66
Definicja	66
Rozpoznanie cukrzycy	67
Leczenie cukrzycy i zalecenia dla pacjentów i opiekunów	68

Rozdział 4

Zaawansowana przewlekła obturacyjna choroba płuc	80
Wstęp	80
Definicja	80
Objawy	81
Leczenie i zalecenia dla opiekunów	81

Rozdział 5

Niewydolność serca	86
Wstęp	86
Funkcja serca i podział niewydolności serca	87
Objawy	87
Leczenie niewydolności serca — zalecenia dla chorego i opiekunów	88
Leki stosowane w leczeniu niewydolności serca	89
Samoopieka	90

Rozdział 6

Przewlekła choroba nerek	99
Wstęp	99
Czynność nerek i objawy jej utraty	100
Leczenie i zalecenia dla opiekunów	102

Rozdział 7

Niesprawność i zagrożenie upadkami w podeszłym wieku	112
Wstęp	112
Niesprawność ruchowa i jej uwarunkowania	112
Zalecenia dla opiekunów	114
Upadki w podeszłym wieku	119
Wstęp	119
Definicja	119
Następstwa upadków	119
Czynniki ryzyka i przyczyny upadków	120
Zalecenia dla opiekuna	121
Zaburzenia chodu	123
Zalecenia dla opiekuna	123

Rozdział 8

Nietrzymanie moczu — inkontynencja	125
Wstęp	125
Czynniki ryzyka	125
Układ moczowy i jego działanie	126
Rodzaje nietrzymania moczu/kału — inkontynencji	127
Stopnie nietrzymania moczu	129
Diagnozowanie	130
Leczenie	131
Dobór odpowiedniego zabezpieczenia	132
Refundacja środków pomocniczych	133
Porady praktyczne	135

CZĘŚĆ II

Podstawowe informacje na temat stosowania leków 137

Rozdział 9

Stosowanie leków	138
Podstawowe pojęcia	138
Ile nazw ma lek?	139
Co znajduje się na opakowaniu leku?	140
Co zawiera ulotka dotycząca leku?	140
Postacie leków	140
Działanie leku	142
Losy leku w organizmie	143
Działania niepożądane.	
Najważniejsze przykłady w przypadku różnych grup leków	144
Prawidłowe przyjmowanie leków	146
Interakcje leków	146
Recepta	148

CZĘŚĆ III

Pielęgnacja osób przewlekle chorych 151

Rozdział 10

Pielęgnacja przewlekle i ciężko chorego w łóżku	152
Pielęgnacja jamy ustnej oraz zębów i/lub protez zębowych	153
Toaleta ciężko chorego w łóżku	155
Pielęgnacja dłoni i stóp, czyszczenie i pielęgnowanie paznokci	168
Golenie twarzy	170
Pielęgnacja włosów i skóry głowy	171

Rozdział 11

Pomiar podstawowych funkcji życiowych chorego	174
Pomiar tętna	174
Pomiar ciśnienia tętniczego krwi ciśnieniomierzem automatycznym	175
Pomiar temperatury ciała	177
Pomiar liczby oddechów	179
Pomiar stężenia glukozy w krwi włosniczkowej (opracowano na podstawie zaleceń Polskiej Federacji Edukacji w Diabetologii)	180
Pomiar masy ciała i wzrostu	182
Ocena bilansu płynów	183

Rozdział 12

Pielęgnowanie chorego z ranami przewlekłymi	185
Odleżyny	185
Owrzodzenia nowotworowe	192
Owrzodzenia podudzi	197

Rozdział 13

Pielęgnowanie chorego ze stomią	198
Kolostomia	199
Ileostomia	199
Urostomia (przetoka moczowo-skróna)	201
Gastrostomia	202

Jejunostomia	203
Żywnienie przez stomie odżywcze	203
Diety stosowane w żywieniu dojelitowym (enteralnym)	204
Tracheostomia	205
Rozdział 14	
Pielęgnowanie osoby umierającej	212
Okresy zaawansowanego stadium choroby	212
Punkt bez powrotu	212
Objawy zbliżającej się śmierci — rozpoznanie procesu umierania	213
Rodzaje śmierci i przyczyny zgonu	219
Model przygotowywania się do umierania zaproponowany przez Kübler-Ross	219
Jak towarzyszyć umierającemu?	222
CZĘŚĆ IV	
Rehabilitacja	227
Rozdział 15	
Aktywność osób przewlekłe chorych	228
Rozdział 16	
Opieka nad osobą chorą na przewlekłe postępujące choroby neurologiczne	230
Zagadnienia ogólne	230
Zalecenia szczegółowe	231
Dostosowanie przestrzeni życiowej	236
Rozdział 17	
Fizjoterapia w zespole otępiennym	237
Wstęp	237
Niefarmakologiczne działania terapeutyczne	238
Terapia zajęciowa	239
Rozdział 18	
Rehabilitacja chorych onkologicznych	240
Wstęp	240
Rehabilitacja w leczeniu paliatywnym	241
Obrzęk limfatyczny	242
Rozdział 19	
Wysiłek fizyczny u chorych z cukrzycą	247
Wstęp	247
Rehabilitacja chorego na cukrzycę w praktyce	247
Wysiłek fizyczny w przypadku powikłań cukrzycy	248
Rozdział 20	
Rehabilitacja w zaawansowanej postaci przewlekłej obturacyjnej choroby płuc	250
Wstęp	250
Ćwiczenia dla chorych z przewlekłą obturacyjną chorobą płuc	251

Rozdział 21

Aktywność fizyczna u pacjentów z niewydolnością serca	256
Wstęp	256
Edukacja	256
Problemy rehabilitacyjne u chorych z niewydolnością serca	257
Ćwiczenia fizyczne	257

Rozdział 22

Ćwiczenia usprawniające u osób w podeszłym wieku	259
Wstęp	259
Starzenie się a możliwości ruchowe osoby w podeszłym wieku	260
Ćwiczenia zapobiegające zmianom w układzie mięśniowo-szkieletowym	260
Komplikacje towarzyszące starzeniu i sposoby zapobiegania	264
Edukacja i prewencja	266
Podsumowanie	267

CZĘŚĆ V

Leczenie żywieniowe	269
----------------------------	------------

Rozdział 23

Niedożywienie w chorobach przewlekłych: przyczyny, objawy, konsekwencje	270
Wstęp	270
Przyczyny niedożywienia	270
Objawy niedożywienia	272
Konsekwencje niedożywienia	274

Rozdział 24

Możliwości leczenia żywieniowego	275
Wstęp	275
Zapobieganie niedożywieniu	276

CZĘŚĆ VI

Pozamedyczne aspekty opieki nad przewlekle chorym	281
--	------------

Rozdział 25

Holistyczny charakter opieki nad przewlekle i terminalnie chorymi	282
Wstęp	282
Opieka rodzinna	284
Wsparcie w opiece paliatywnej i hospicyjnej	287
Wolontariat hospicyjny	290
Pomoc społeczna i praca socjalna	292
Podsumowanie	294

Rozdział 26

Trudne sytuacje psychologiczne	297
Rodzina dorosłego pacjenta w sytuacji rozpoznania i trwania choroby przewlekłej	297
Zmiany w funkcjonowaniu rodziny	299
Reakcje psychologiczne wywołane chorobą członka rodziny	302
Ograniczenia w realizowaniu opieki nad chorym	304
Porozumiewanie się i jego zakłócenia między rodziną i chorym, rodziną i przyjaciółmi oraz znajomymi	307

Rozdział 27

Społeczne potrzeby i pomoc socjalna przewlekłe chorym i ich rodzinom	312
Wstęp	312
Choroba, jej wpływ na życie osobiste i rodzinne oraz główne formy społecznej wsparcia i pracy socjalnej na rzecz chorego i rodziny	314
Przykłady możliwości wsparcia socjalnego dla chorego pod opieką paliatywno-hospicyjną	317
Zakres pomocy społecznej dostępnej dla przewlekłe chorego w domu	322

Rozdział 28

Duchowo-religijna opieka nad przewlekłe chorym i jego bliskimi	347
Wstęp	347
Duchowość i religijność — podobieństwa i różnice	348
Chrześcijaństwo wobec choroby i cierpienia	351
Sakramentalny wymiar opieki duchowo-religijnej nad ciężko i przewlekłe chorym	358
Podstawy prawne opieki duszpasterskiej w instytucjach służby zdrowia i opieki społecznej	361
Praktyczne aspekty opieki nad chorymi ze strony duszpasterzy parafialnych	363
Opieka duchowo-religijna jako wspólne zadanie dla duszpasterzy, wspólnoty parafialnej i rodziny	365
Podsumowanie — potrzeba współpracy w opiece duchowo-religijnej dla dobra chorego	369
Zakończenie	372

Przewlekła choroba może dotknąć człowieka nagle na skutek nieoczekiwanego zdarzenia lub w konsekwencji naturalnego procesu starzenia się. Ponadto, współcześnie żyjemy dłużej niż poprzednie pokolenia, dlatego coraz więcej osób wymaga opieki, a pomoc instytucjonalna często nie jest w stanie jej zapewnić. Zmiany w służbie zdrowia, kosztowne i coraz krótsze hospitalizacje oraz procedury medyczne powodują, że ciężar opieki długoterminowej oraz paliatywno-hospicyjnej przenosi się do domów chorych osób i spada na rodziny oraz bliskich. Właściwa opieka domowa wymaga zmiany dotychczasowych celów i zadań, wymusza inną organizację życia i wypracowanie odpowiedniego modelu wsparcia. Jest to trudne wyzwanie, jednak trzeba pamiętać, że czas przewlekłej choroby może być okresem wzmocnienia wzajemnych relacji chorego z bliskimi i stać się źródłem silnych przeżyć dla otoczenia.

Celem tej publikacji jest dostarczenie podstawowej wiedzy na temat medycznych aspektów opieki: dotyczących choroby, leków, pielęgnacji, rehabilitacji i sposobu żywienia, oraz aspektów pozamedycznych: opieki psychologicznej, socjalnej i duchowo-religijnej.

Poradnik odpowiada między innymi na pytania: na czym polega choroba, na co zwrócić szczególną uwagę, w jaki sposób najlepiej zorganizować opiekę, jakie potrzeby ma chory, jak mu towarzyszyć i do kogo zwrócić się o pomoc. Zawarte informacje są bogato ilustrowane zdjęciami i filmem szkoleniowym. Autorzy starali się przekazać informacje praktyczne związane z codzienną opieką oraz pomóc zrozumieć cierpiącego człowieka i jego bliskich.

Jest to niezbędna lektura dla każdej osoby opiekującej się przewlekle i ciężko chorym w domu, ważna pozycja dla pomagających i studiujących tę dziedzinę we wszystkich jej aspektach.